

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi**

Łódź, dnia września 2010 r.

**Pani
Bogumiła Aleksandra
SKOWROŃSKA-WERECKA
Dyrektor
Schroniska dla Zwierząt
w Łodzi**

LLO-4101-08-02/2010
P/10/124

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi przeprowadziła kontrolę w Schronisku dla Zwierząt w Łodzi w ramach programu P/10/124 „Przestrzeganie prawa ochrony zwierząt”, w latach 2008 – 2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 15 września 2010 r. - Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Schroniska dla Zwierząt w Łodzi, zwanego dalej „Schroniskiem”, w kontrolowanym zakresie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. Schronisko, jako jednostka organizacyjna gminy Miasto Łódź, realizowało zadania w zakresie ochrony zwierząt. Ustalenia kontroli wskazują, że Regulamin organizacyjny schroniska wprowadzony zarządzeniem Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 24 lutego 2005 r. (wydany na podstawie uchwały Rady Miasta z 30 grudnia 1999 r.), nie w pełni odpowiadał ustaleniom zawartym w Statucie schroniska, wprowadzonym uchwałą Rady

¹ Dz. U. z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm.

Miasta z dnia 5 lipca 2006 r. Statut zawierał m.in. zadania dotyczące promocji adopcji zwierząt, prowadzenia edukacji ekologicznej, propagowania zapobiegania nadmiernemu rozmnażaniu się zwierząt oraz obsługi i współdziałania z Radą Społeczną ds. Schroniska. Zadań tych nie uwzględniał istniejący Regulamin.

Ponadto kontrola NIK ustaliła, że nie wszystkie zadania w tym zakresie, wynikające z aktów prawa miejscowego i przepisów prawa, były realizowane. I tak:

- kadencja Rady Społecznej ds. schroniska zakończyła się z dniem 7 października 2008 r. i od tego czasu nie powołano nowej rady, pomimo iż Statut schroniska zobowiązywał Schronisko do współdziałania z przedmiotową Radą,
- Regulamin organizacyjny określił zadania dla stanowiska pracy ds. zamówień publicznych, bhp i ppoż., a mimo tego zlecano wykonywanie tych prac innym podmiotom, w ramach zawartych umów – zlecenia,
- w schronisku zatrudniane były osoby do obsługi zwierząt nie posiadające dokumentów potwierdzających odbyte szkolenia w zakresie przepisów o ochronie zwierząt i postępowaniu ze zwierzętami, do czego zobowiązuje § 8 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt²,
- w Regulaminie Pracy określono, że pracownicy na stanowiskach obsługi i pomocniczych pracują w systemie zmianowym, a ich czas pracy ustalany jest miesięcznymi harmonogramami. Badania kontrolne czasu pracy pracowników obsługi za m-c grudzień 2009 r. wykazały, że większość z nich pracowała w godzinach 6-14, 7-15 lub 8-16. W godzinach 14-22 pracował kierowca – opiekun zwierząt, a od 18 do 6 rano portier nocny. W ocenie NIK, tak ułożony harmonogram pracy nie zapewniał należytej opieki nad zwierzętami w godzinach wieczornych i nocą.
- stosownie do postanowień art.11 ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt³, wyłapywanie bezdomnych zwierząt oraz rozstrzyganie o dalszym postępowaniu z tymi zwierzętami powinno odbywać się wyłącznie na mocy uchwały rady gminy podjętej po uzgodnieniu z powiatowym lekarzem weterynarii oraz po zasięgnięciu opinii upoważnionego przedstawiciela organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt. Rada Miasta nie podjęła dotychczas takiej uchwały, w związku z czym działalność Schroniska w tym zakresie była w świetle przepisów tej ustawy pozbawiona cech legalności działania.

² Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt. (Dz. U. nr 158, poz. 1657)

³ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. nr 106, poz. 1002 ze zm.)

2. Pojemność Schroniska, obliczona maksymalnie na 250 psów, była w badanym okresie przekraczana 2 – 3 krotnie. Według stanu na 31 grudnia 2009 r. w schronisku przebywało 748 psów. Infrastruktura techniczna Schroniska była zgodna z wymogami określonymi w rozporządzeniu w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk dla zwierząt⁴, jednak nadmierna liczba zwierząt przetrzymywanych w Schronisku doprowadziła do ich zagęszczenia w boksach, a także spowodowała, iż wolne miejsca na terenie Schroniska zostały wykorzystane do ustawienia bud (136 szt.), kojców drewnianych (12 szt.) i boksów blaszanych (9 szt.). W konsekwencji Schronisko nie było w stanie zapewnić wybiegów dla psów przebywających w zamknięciu (wymaganych § 5 rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych ...), gdyż w budach przebywały psy uwiązane na łańcuchach. Ponadto, kilkanaście psów przetrzymywanych było w pomieszczeniach administracyjno-biurowych i socjalnych oraz na korytarzu budynku administracyjnego. W ocenie NIK, stanowiło to nie tylko naruszenie przepisów rozporządzenia w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk dla zwierząt, lecz także naruszenie art. 214 §1 Kodeksu pracy stanowiącego, że pracodawca jest obowiązany zapewnić pomieszczenia pracy odpowiednie do rodzaju wykonywanych prac i liczby zatrudnionych.

Przetrzymywanie natomiast kilkanaście psów w korytarzu budynku administracyjnego Schroniska, w sytuacji każdorazowego przejścia pracownika lub interesanta powoduje przepędzanie tych zwierząt z jednego miejsca na drugie i stanowi naruszenie przepisów prawa ochrony zwierząt. Brak odpowiednich warunków stwarzanych przetrzymywanym zwierzętom jest, bowiem także łamaniem ich prawa.

Kontrola NIK ustaliła, że w budynku administracyjnym ściany i podłoga miały widoczne spękania, a także występowały odspojenia tynku od sufitu i ścian bocznych.

W ocenie NIK, kierownictwo Schroniska rzetelnie wywiązywało się z obowiązków w zakresie zapewnienia zwierzętom, w odpowiedniej ilości i jakości, karmy, wody oraz wystarczającej ilości naczyń do karmienia zwierząt. Schronisko było wyposażone także w niezbędną aparaturę, do wszczepiania i odczytywania czipów, prowadzenia zabiegów, szczepień ochronnych, sterylizacji i kastracji. Na wyposażeniu schroniska były także urządzenia obozwardniające. Stworzono również warunki do bieżącego usuwania nieczystości i odchodów, dezynfekcji i deratyzacji pomieszczeń.

3. W ocenie NIK, prawidłowo dokumentowano pobyt zwierząt w Schronisku w formie rejestru elektronicznego oraz kart zwierzęcia zawierających dane wymagane

⁴ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt. (Dz. U., nr 158, poz. 1657)

rozporządzeniem w sprawie wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk. Rejestr zwierząt prowadzony był w bazie danych „Microsoft Access”. Program ten umożliwiał modyfikację danych oraz wykorzystanie wolnych numerów rejestracyjnych po zwierzętach wykreślonych z ewidencji. W przypadkach wydawania zwierząt ze Schroniska, osoba adoptująca zwierzę otrzymywała książeczkę zdrowia zwierzęcia obejmującą wszystkie informacje zarejestrowane w karcie zwierzęcia. Z rejestru zwierząt wynikało, że w latach 2008 -2010 (I półrocze) nastąpiła poprawa w zakresie ubytków zwierząt. W 2008 r. w Schronisku padło 160 psów, 129 zostało zagryzione, 144 poddane eutanazji, a 19 psów zbiegło. W 2009 r. padło 114 psów, 27 zostało zagryzionych, 101 poddano eutanazji, a 22 psy uciekły. W szczególności w sposób znaczący zmniejszono liczbę zagryzień psów. W 2008 r. jedno zagryzienie miało miejsce, co 3,5 dnia, a w 2009 r., co 15 dni.

4. W ocenie NIK, zwierzętom przebywającym w schronisku zapewniono prawidłową opiekę weterynaryjną oraz kontrolę ich stanu zdrowia. Prowadzono także profilaktykę zdrowotną, szczepiono zwierzęta przeciwko wściekliźnie oraz wykonywano zabiegi sterylizacji i kastracji.

Nierzetelnie i niezgodnie z przepisami prawa dokumentowano natomiast sprawowanie opieki weterynaryjnej. Kontrola przeprowadzona, na zlecenie NIK, przez Wojewódzki Inspektorat Weterynarii wykazała, że dokumentowanie szczepień przeciwko wściekliźnie było niezgodne z przepisami rozporządzenia w sprawie wzoru rejestru oraz zaświadczenia o szczepieniu psa przeciwko wściekliźnie⁵. Schronisko wystawiało zaświadczenia niezgodne z obowiązującym wzorem i nie prowadziło rejestru psów zaszczepionych. Wystąpiły przypadki zaszczepienia zwierząt bez wystawienia świadectwa lub wystawienia świadectwa z kilkumiesięcznym opóźnieniem, a także przypadki istotnych braków w wystawionym zaświadczeniu, takich jak brak daty wystawienia, daty następnego szczepienia, podpisu lekarza weterynarii oraz błędy w numeracji świadectw. Występowały także różnice między ilością zużytych dawek szczepionki wynikającą z ewidencji elektronicznej, a ilością wystawionych świadectw. I tak: w 2008 r. w rozchodach ewidencji elektronicznej ujęto 1298 dawek szczepionki, podczas gdy wypisano 1522 świadectwa szczepienia, tj. o 224 więcej niż zużytych dawek szczepionki. W 2009 r. w rozchodach ewidencji elektronicznej ujęto 1927 dawek szczepionki, a wypisano 1702 świadectwa szczepienia, tj. o 225 mniej niż rozchodowanych dawek.

⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie wzoru i szczegółowego sposobu prowadzenia rejestru psów zaszczepionych przeciwko wściekliźnie oraz wzoru zaświadczenia o szczepieniu psa przeciwko wściekliźnie (Dz. U. nr 160, poz. 1672)

Leczenie chorych zwierząt dokumentowano wpisem do książki leczenia oraz kartą informacyjną wizyty, w której rozliczano m.in. wartość zużytych leków. W wyniku badania wpisów, do książki leczenia dokonanych w maju 2010 r., stwierdzono 3 przypadki rozbieżności wpisów. W kartach informacyjnych wizyty podano, że lekarzem prowadzącym leczenie, dokonującym badania i zapisującym leki była referentka w dziale weterynaryjnym, nieposiadająca wykształcenia weterynaryjnego. W książce leczenia natomiast zastosowane leki podpisały zatrudnione w Schronisku osoby z wykształceniem weterynaryjnym. W jednym przypadku karta informacyjna wizyty zawierała zawyżoną wartość zastosowanych leków. W karcie dotyczącej psa o nr 406, badanego w dniu 14 maja 2010 r. wpisano leki o wartości 1987,08 zł, podczas gdy faktyczna ich wartość wyniosła 26,86 zł, tj. o 1.960,12 zł mniej niż to przyjęto do rozliczenia zużytych leków.

5. NIK ocenia pozytywnie działania Schroniska w zakresie popularyzacji adopcji zwierząt oraz skalę przeprowadzanych adopcji. W tym celu Schronisko na własnej stronie internetowej promowało adopcję zwierząt oraz apelowało o wsparcie dla Schroniska. W 2008 i 2009 r. przeciętnie oddawano do adopcji 6 psów i 2 koty dziennie. W 2008 r. oddano do adopcji łącznie 2150 psów i 722 kotów, w 2009 r. 2138 psów i 604 koty a w I półroczu 2010 r. 969 psów i 278 kotów. Z osobami, które adoptowały zwierzęta Schronisko zawierało umowy adopcyjne/kupna, w których m.in. zobowiązywano adoptującego/kupującego do zapewnienia zwierzęciu dobrych warunków i opieki weterynaryjnej, w tym m.in. do nietrzymania psa na łańcuchu. Umowa nie zawierała informacji o kwocie, jaką uiściła osoba adoptująca zwierzę. Schronisko nie posiadało regulaminu adopcji zwierząt, w związku, z czym Schronisko nie dokumentowało działań podejmowanych w celu sprawdzenia warunków, w jakich będzie przebywać zwierzę. Brak było również w Schronisku kalkulacji ustalającej wysokość opłaty za adopcję zwierząt. Według wyjaśnień dyrektora, Schronisko pobierało opłatę w kwocie 1 zł za psa lub kota. Schronisko nie posiadało ewidencji umożliwiającej stwierdzenie czy zwierzęta wcześniej adoptowane powracały do schroniska. Umożliwiłoby to m.in. ustalenie osób, które powinny być wykluczone z możliwości adopcji następnego zwierzęcia.

W ocenie NIK, prawidłowo wykorzystywano środki publiczne przeznaczone na utrzymanie Schroniska. W 2008 r. wydatkowano na ten cel 1.610 tys. zł, w 2009 r. 1.978 tys. zł (wzrost o 22,8%), a w I półroczu 2010 r. 1.038 tys. zł. Ponadto, Schronisko wydatkowało środki własne uzyskane z darowizn i opłat za adopcję zwierząt w wysokości 254 tys. zł w 2008 r., 153 tys. w 2009 r. i 67 tys. w I półroczu 2010 r. Udział środków własnych w wydatkach ogółem wyniósł 15,8% w 2008 r. i 7,7% w 2009 r. Środki

finansowe, jakimi dysponowało Schronisko zabezpieczały potrzeby bytowe zwierząt. Zdaniem dyrektora Schroniska, najbardziej potrzebne były środki finansowe na zwiększenie wynagrodzeń pracowników gabinetu weterynaryjnego oraz na etaty: kierowcy i 5 sprzątających. Wydatkując środki publiczne, Schronisko przestrzegało zasad określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych.⁶

6. Kontrola NIK stwierdziła, że nie zrealizowano w pełni zaleceń i wniosków z kontroli przeprowadzonych w Schronisku w latach 2008 – 2010 (I półrocze) przez Państwową Inspekcję Weterynaryjną oraz Urząd Miasta Łodzi. Analiza dokumentów pokontrolnych pozwala stwierdzić, że podstawowym problemem było przyjmowanie nieproporcjonalnie dużej liczby zwierząt w stosunku do warunków bytowych, jakimi dysponuje Schronisko. W ocenie NIK, Schronisko nie podejmowało żadnych racjonalnych, skutecznych i udokumentowanych działań, mimo, że było do tego zobligowane decyzją nr 18/2009 z dnia 15 lipca 2009 r. wydaną przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Łodzi. Kontrole przeprowadzane przez Urząd Miasta Łodzi stwierdzały nieprawidłowości, wynikające z braku nadzoru oraz z braku funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Schronisku, w tym m.in. nieprowadzenia pełnej inwentaryzacji składników majątkowych, (m.in. leków i karmy dla zwierząt) oraz przekroczenia kwoty wydatków budżetowych ustalonych w rocznym planie finansowym na 2009 r. o 6.428 zł. W związku z przetrzymywaniem zwierząt w korytarzu i pomieszczeniach administracyjno – biurowych Urząd Miasta Łodzi zalecił m.in. zorganizowanie pomieszczeń pracy zgodnie z przeznaczeniem, aby zapewnić pracownikom bezpieczne i higieniczne warunki pracy. W wystąpieniu z 27 kwietnia 2010 r. Urząd Miasta Łodzi wyznaczył termin realizacji wniosków w zakresie inwentaryzacji i warunków bhp do 30 maja 2010 r., których do czasu zakończenia kontroli NIK nie wykonano.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- przeszkolenie pracowników obsługi w zakresie sposobu postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt,
- sporządzanie harmonogramów pracy w taki sposób, aby zapewnić większą liczbę pracowników obsługi pracujących na popołudniowej zmianie,
- zapobieganie przebywania psów w pomieszczeniach administracyjnych, socjalnych i korytarza budynku administracyjnego,

⁶ Ustawa z dnia 24 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych. (Dz. U. z 2007 r. nr 223 poz. 1655 ze zm.)

- zmodyfikowanie rejestru zwierząt w taki sposób, aby możliwe było uchwycenie i przeanalizowanie przypadków powrotu zwierząt adoptowanych do Schroniska,
- wprowadzenie rejestru szczepień przeciwko wściekliznie oraz zaświadczeń o szczepieniu zgodnych z obowiązującym wzorem,
- podawanie danych o lekarzu prowadzącym i zapisującym leki oraz ich zużyciu w kartach wizyty zwierząt zgodnie z książką leczenia,
- wzmoczenie nadzoru nad ewidencjonowaniem i rozliczaniem zużycia leków,
- opracowanie regulaminu adopcji zwierząt,
- umieszczanie w umowach kupna/adopcji zwierząt kwoty, jaką uiściła osoba kupująca zwierzę.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pani Dyrektor, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.